DEFTER ÖZETİ / 1

Sözcükleri oluşturalım

Sözcük (kelime), anlamı olan ya da cümlede görev yapan ses veya ses topluluğudur. **Harflerden heceler, hecelerden sözcükler** oluşur. Bir harfli sözcük de olabilir.

Harfleri tek tek sayarız. **Ünlü sayısı, hece sayısını verir.**

5 örnek	Heceleri	Harf sayısı	Hece sayısı
o	o	1	1
el	el	2	1
tren	tren	4	1
kitap	ki - tap	5	2
kelebek	ke - le - bek	7	3

Hecelerle sözcük oluşturma

Karışık heceleri sıraya koyarak anlamlı sözcükler oluştururuz. Harf eklemeyiz veya çıkarmayız.

Son heceden yeni sözcük

Yeni sözcük, önceki sözcüğün **son hecesinin tamamıyla** başlamalıdır. Her iki konu için beş örneği inceleyelim.

Karışık heceler	Sözcük	Son hece	Yeni sözcük
sa / ka	kasa	sa	sa - man
man / sa	saman	man	man - tar
tar / man	mantar	tar	tar - la
la / tar	tarla	la	la - le
le / la	lale	le	le - ke

Sözcük ve hece farklıdır: “kitap” 1 sözcük, 2 hecedir.
“Ece ve Ali geldi.” cümlesi 4 sözcüktür. “ve” de sayılır; nokta sayılmaz.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

DEFTER ÖZETİ / 2

Sözcüklerin anlamları

Bir sözcüğün ne anlattığına **anlam** denir. Görseli inceleyerek varlığı tanır, adıyla eşleştiririz.

Görsel	5 örnek	Kısa anlamı
	kitap	Okumak için hazırlanmış, sayfaları birleştirilmiş eser.
	kalem	Yazı yazma veya resim çizme aracı.
	bardak	İçecek içmek için kullanılan kap.
	saat	Zamanı gösteren araç.
	anahtar	Kilidi açıp kapamaya yarayan araç.

Bilmediğim sözcük: Cümleden anlamını tahmin ederim. Sözlükten kontrol eder, bir cümlede kullanırım. Sözlükte sözcükler **alfabe sırasındadır.**

Çağrışım ve sözcük haritası

Bir sözcüğün başka sözcükleri akla getirmesine **çağrışım** denir. İlişkili sözcüklerle **sözcük haritası** oluştururuz.

5 örnek	Çağrıştırdığı sözcükler
ağaç	kök, gövde, dal, yaprak
okul	öğrenci, öğretmen, ders, teneffüs
yaz	güneş, tatil, deniz, dondurma
kış	kar, atkı, bere, soğuk
park	salıncak, kaydırak, oyun, çocuk

Çağrışımlar değişebilir; ilişkili sözcükler her zaman eş anlamlı değildir.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

DEFTER ÖZETİ / 3

Duygular ve sözcükler

Nasıl hissettiğimizi sözcüklerle anlatırız. Bir resimdeki yüz ifadesi ve olay, duyguyu anlamamıza yardımcı olur.

5 örnek	Cümle
mutlu	Arkadaşımla oynayınca mutlu oldum.
üzgün	Oyuncağım kırılınca üzgün hissettim.
kızgın	Defterim izinsiz alındığı için kızgındım.
şaşkın	Kutudan kukla çıkınca şaşkın kaldım.
heyecanlı	Gösteriden önce heyecanlıydım.

Cümlede anlam kazanan sözcükler

Bazı sözcükler tek başına bir varlığı, işi veya duyguyu anlatmaz. **Cümlede diğer sözcüklerle anlam kazanır.** Bunlara “tek başına anlamı olmayan sözcükler” de denir.

5 örnek	Cümle ve görevi
ve / ile	Ali **ve** Ece, anneleri **ile** geldi. Bağlama ve birlikte olma bildirir.
gibi	Yastığım pamuk **gibi** yumuşak. Benzetme yapar.
çünkü	Mont giydim **çünkü** hava soğuktu. Sebep bildirir.
ama	Parka gidecektik **ama** yağmur başladı. Beklenenden farklı bir durumu bildirir.
veya	Elma **veya** armut yiyebilirsin. Seçenek bildirir.

Diğerleri: “fakat, ancak” karşıt durumları bağlayabilir. “ya da” seçenek bildirir. “kadar” karşılaştırmada kullanılır. “göre” bir görüşü veya karşılaştırmayı anlatabilir.

“için” amaç veya neden bildirir. “hem … hem …” ikisini de belirtir. “hatta” söylenene daha güçlü bir bilgi ekler.

Unutma: Sözcüğü seçerken cümlenin tamamını okuruz.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026

DEFTER ÖZETİ / 4

Eş ve zıt anlamlı sözcükler

Eş anlamlı sözcükler

Yazılışları ve okunuşları farklı, anlamları aynı olan sözcüklere eş anlamlı sözcükler denir.

5 örnek	Eş anlamlısı	Cümlede kullanım
kelime	sözcük	Bu kelimeyi / sözcüğü öğrendim.
cevap	yanıt	Cevabı / Yanıtı buldum.
hediye	armağan	Sana hediye / armağan aldım.
yıl	sene	Bir yıl / sene geçti.
siyah	kara	Siyah / Kara bir kedi gördüm.

Tablodaki / işareti, kullanılabilecek iki seçeneği gösterir.

Zıt anlamlı sözcükler

Anlamları birbirinin karşıtı olan sözcüklere zıt anlamlı sözcükler denir.

5 örnek	Zıt anlamlısı	Cümlede kullanım
büyük	küçük	Büyük kutu dolu, küçük kutu boş.
sıcak	soğuk	Çorba sıcak, su soğuk.
açık	kapalı	Kapı açık, pencere kapalı.
uzun	kısa	Bir uzun, bir kısa ip aldım.
temiz	kirli	Temiz gömleği giydim, kirli gömleği çıkardım.

Cümledeki anlama dikkat: “Kara kedi” yerine “siyah kedi” denebilir. Ama “kara yolu” yerine “siyah yol” denmez.
“Açık kapı”nın karşıtı “kapalı kapı”; “açık renk”in karşıtı “koyu renk”tir.

Her sözcüğün zıt anlamlısı yoktur. “Kalem” bunlardan biridir. Başına “değil” getirmek zıt anlamlı sözcük oluşturmaz.

Sorumasyon · Tüm hakları saklıdır. · 2026